

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2013, č. j. 10 A 149/2012 - 30,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 4. 9. 2012 se žalobce domáhal, aby soud vůči žalovanému vydal rozsudek, jímž se žalovanému přikazuje neprodleně žalobci poskytnout všechny informace dle žádosti ze dne 27. 4. 2012.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 8. 4. 2013, č. j. 10 A 149/2012 - 30, rozhodl, že se řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku zastavuje.

Městský soud ve svém rozhodnutí uvedl, že žalobce s podáním žaloby nesplnil svou poplatkovou povinnost, přičemž na výzvu k zaplacení soudního poplatku reagoval tak, že požádal o osvobození od této povinnosti. Městský soud usnesením ze dne 6. 11. 2012, č. j. 10 A 149/2012 - 10, rozhodl, že se žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznává, neboť žalobce institut osvobození od soudních poplatků zneužívá. Kasační stížnost proti tomuto usnesení byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2013, č. j. 2 As 167/2012 – 15.

Poté městský soud žalobce usnesením ze dne 8. 3. 2013, č. j. 10 A 149/2012 - 26, znovu vyzval k zaplacení soudního poplatku, a to ve lhůtě deseti dnů od doručení daného usnesení. Žalobce reagoval tak, že požádal o prodloužení lhůty „o několik měsíců“, jelikož mu jeho sociální poměry neumožňují úhradu poplatku najednou a během krátké doby.

Městský soud předmětné žádosti žalobce nevyhověl. Uvedl, že ze zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) plyne, že soudní poplatek má být zaplacen již při podání žaloby, zaplacení poplatku na výzvu soudu je tak postupem spíše výjimečným, nikoli pravidelným. Pokud by městský soud žádosti žalobce vyhověl, postupoval by proti smyslu uvedené zákonné úpravy, a sice že soudní poplatek má být uhrazen již při zahájení řízení, případně v krátké době poté. V této souvislosti je třeba chránit i legitimní očekávání žalovaného, že soud rozhodne o žalobě v přiměřené lhůtě. Navíc byla žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítnuta také z toho důvodu, že žalobce institutu osvobození od soudního poplatku zneužívá. Pokud by soud za takové situace podstatně prodloužil žalobci lhůtu k zaplacení soudního poplatku, popřel by tím smysl svých předchozích rozhodnutí. Ze stejných důvodů, pro něž bylo žalobci odepřeno osvobození od soudních poplatků, tak bylo na místě i nevyhovět žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku.

Městský soud uzavřel, že žalobce i přes výzvu soudní poplatek nezaplatil, a proto řízení o žalobě dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích zastavil.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (stěžovatel) kasační stížností, v níž uvádí, že lhůta poskytnutá soudem k zaplacení soudního poplatku nebyla přiměřená a že taková lhůta naopak, vzhledem k sociální situaci stěžovatele, „*musí být náramně dlouhá*“. Stěžovatel poukazuje na nesprávnost postupu městského soudu a nedostatky odůvodnění kasační stížností napadeného usnesení a je toho názoru, že nebyla zohledněna jeho sociální situace. Úvahy městského soudu o zneužití žádosti o osvobození od soudního poplatku považuje stěžovatel za absurdní. Stěžovatel taktéž městskému soudu vytýká, že nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a za návrh na zahájení řízení. Kromě toho tvrdí, že soud má povinnost předložit zákon Ústavnímu soudu, nelze-li jej pro jeho neústavnost aplikovat, přičemž městský soud tak neučinil již dvacet let.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), přičemž s ohledem na danou procesní situaci není nutné (viz níže), aby byl stěžovatel v řízení o dané kasační stížnosti zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku, a to poté, co účastník řízení požádal o osvobození od soudního poplatku, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77, www.nssoud.cz). Kasační stížnost lze tedy i při absenci těchto podmínek projednat a jedná se o kasační stížnost přípustnou.

Zdejší soud také dodává, že i když stěžovatel své kasační námitky nepodřadil pod žádný ze zákonem stanovených důvodů, připadá v úvahu pouze důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., protože napadeným rozhodnutím došlo k zastavení řízení.

Posléze Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí

pokračování

vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Namítá-li stěžovatel, že stanovená lhůta deseti dnů k zaplacení soudního poplatku je v jeho případě příliš krátká, nemůže s ním zdejší soud souhlasit (jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, například z rozsudku ze dne 10. 4. 2008, č. j. 2 Afs 44/2007 – 73, www.nssoud.cz, byly za příliš krátké označovány jediné lhůty výrazně kratší). Je také třeba zdůraznit, že se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za žalobu byl splatný dnem jejího podání (13. 9. 2012). Pokud stěžovatel poplatek při podání žaloby neuhradil, byl soud povinen vyzvat ho ke splnění této povinnosti v náhradní lhůtě; v jejím rámci má účastník řízení ještě možnost napravit své opomenutí a dodatečně soudní poplatek zaplatit.

Je třeba rovněž poukázat na to, že stěžovatel měl v daném případě k zaplacení soudního poplatku za žalobu i po výzvě fakticky lhůtu více než tři týdny, neboť výzvu převzal dne 22. 3. 2013 a usnesení o zastavení řízení mu bylo doručeno až dne 15. 4. 2013. Zaplatit soudní poplatek přitom stěžovatel mohl ve smyslu § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích do doby, než příslušné usnesení nabylo právní moci, což v případě stěžovatele bylo právě dne 15. 4. 2013. Jak vyplývá z judikatury zdejšího soudu, je posledním dnem, kdy je účastník řízení oprávněn právně relevantním způsobem zaplatit soudní poplatek, den doručení usnesení o zastavení řízení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 5 Afs 112/2006 – 41, publikovaný pod č. 1218/2007 Sb. NSS či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 – 172, publikovaný pod č. 2328/2011 Sb. NSS).

Lhůta není nepřiměřeně krátká ani v důsledku toho, že stěžovatel disponoval pouze malými finančními prostředky, jak uvedl v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud nevidí důvod k tomu, aby méně majetným žalobcům byly obecně ukládány delší lhůty k zaplacení soudního poplatku než žalobcům majetnějším. Ani z kasační stížnosti ostatně nevyplývá, že by jiná lhůta pro zaplacení soudního poplatku mohla něco změnit na stěžovatelově schopnosti soudní poplatek zaplatit. Nelze se tedy se stěžovatelem ztotožnit, že by poskytnutá lhůta byla příliš krátká, ani že by městský soud zastavil řízení o stěžovatelově žalobě předčasně.

Pokud stěžovatel uvádí, že z jiných rozhodnutí městského soudu vyplývá, že tento soud nerozlišuje mezi poplatkem za úkon a poplatkem za návrh na zahájení řízení, nelze než uvést, že předmětem přezkumu v rámci řízení o kasační stížnosti nebyla tato údajná „jiná rozhodnutí“, nýbrž toliko shora označené napadené usnesení, z něhož je patrné, že městský soud poplatkovou povinnost v dané věci spojuje s návrhem na zahájení řízení.

Stěžovateli nelze přisvědčit ani v tom, že měl městský soud předložit věc Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení části zákona pro rozpor s ústavním pořádkem. Dle judikatury zdejšího soudu nelze považovat požadavek na placení soudních poplatků za protiústavní (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2012, č. j. 1 Ans 9/2012 – 73, www.nssoud.cz).

Stěžovatel rovněž namítal, že městský soud nesprávně dospěl k závěru, že stěžovatel zneužívá svých procesních práv. V tomto směru Nejvyšší správní soud připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudů svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, č. j. 2 As 45/2012 – 11, www.nssoud.cz). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro samotné vedení sporu (viz rozsudek ze dne 7. 6. 2012, č. j. 2 As 82/2012 – 13, www.nssoud.cz).

V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni 27. 6. 2013 bezmála 800 spisů, v nichž žalobce vystupuje v pozici stěžovatele, resp. navrhovatele, a v nichž brojí převážně proti

rozhodnutím městského soudu a Krajského soudu v Českých Budějovicích. Lze proto usuzovat, že tyto soudy jsou obdobně jako zdejší soud zahlceny desítkami až stovkami podání, stížností a žalob stěžovatele. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede na různých stupních správního soudnictví takové množství sporů, pochopitelně sama o sobě neznamena, že by jeho žádostem a podáním nemělo být vyhověno. Spory vedené stěžovatelem však vykazují znaky sériovosti a stereotypnosti, v jeho podáních se neustále vyskytují obdobné či zcela identické argumenty, se kterými se soudy již opakovaně vypořádaly.

Znaky zneužívání práva zdejší soud vymezil např. v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 – 48, publikovaném pod č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdanlivě dovolené*“. K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vudcích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, a proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastního právního řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74, publikované pod č. 2099/2010 Sb. NSS).

Stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že toto zneužití bylo patrné i v řízení před městským soudem, přičemž důvody pro tento závěr zdejší soud blíže rozvedl v již zmíněném rozsudku ze dne 8. 2. 2013, č. j. 2 As 167/2012 – 15, www.nssoud.cz, na který v tomto směru v podrobnostech odkazuje.

Nejvyšší správní soud dospěl z výše uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, příslušelo by mu tedy právo na náhradu nákladů důvodně vynaložených v řízení o kasační stížnosti, z obsahu soudního spisu však plyne, že mu žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 26. července 2013

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu